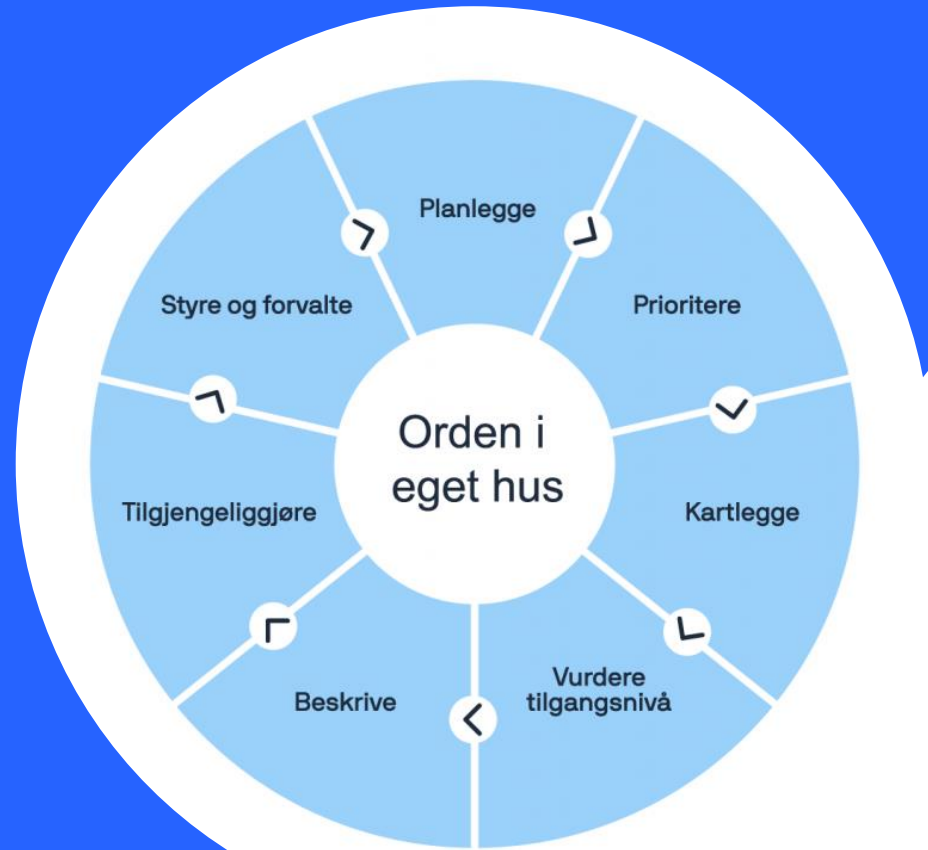

Informasjonsforvaltning i Statens pensjonskasse

Lars Skaarer Johansen
Faglig arena for datadeling og informasjonsforvaltning
26 mars 2025

Endringsimpulsene er mange

SPKs strategiske kontekst

Et nyopprettet forvaltnings- og digitaliseringsdepartement som skal få fart på digitalisering av offentlig sektor

En ny nasjonal digitaliseringsstrategi som skal gjøre Norge til verdens mest digitaliserte land innen 2030

Pensjonsreformen og nye regler for regnskapsføring av pensjonskostnader i statlig sektor

Forsterkede ambisjoner om samhandling og datadeling, både internt i SPK, i pensjonsøkosystemet og i samfunnet

En virksomhetsstrategi med selvbetjeningsambisjoner for både medlemmer og medlemsvirksomheter

En virksomhetsstrategi med ambisjoner om å ta i bruk kunstig intelligens og analyse i stor skala

Hva betyr nye regelverk for krav til datakvalitet?

Juridisk perspektiv

SPK lovens §45
Arbeidsgiver har **ansvaret for** å rapportere korrekte data

Datakvalitetsperspektiv

SPK lovens §1
Vi kontrollerer likevel mottatte opplysninger fra arbeidsgiver for å sikre **medlemmenes rettigheter**

Erfaringer 2020-2024

1.7 millioner feil i rapporterte lønns- og stillingsdata
Uten kontroll hadde vi **ikke utbetalt rett pensjon** til rett tid

Hva betyr nye regelverk?

Behovet for korrekte data øker med 200x
Det er **ikke lenger er bærekraftig** å basere tjenesteproduksjonen på manuell feilretting

Datadrevet SPK

Et nytt syn på hvordan data kan brukes

Fra data som drivstoff til data som ressurs

- Data har egenverdi utenfor prosess og fagsystem
- Data øker sin verdi når de gjenbrukes i nye sammenhenger utenfor sitt opprinnelige formål, til marginal-kostnader nær null

Fra silodata til delte data

- Våre data tilfredsstiller alle interne behov og alle eksterne krav
- Vi deler, bruker og gjenbraker data uavhengig av hvilke formål de er skapt for – innenfor rammene av gjeldende reguleringer

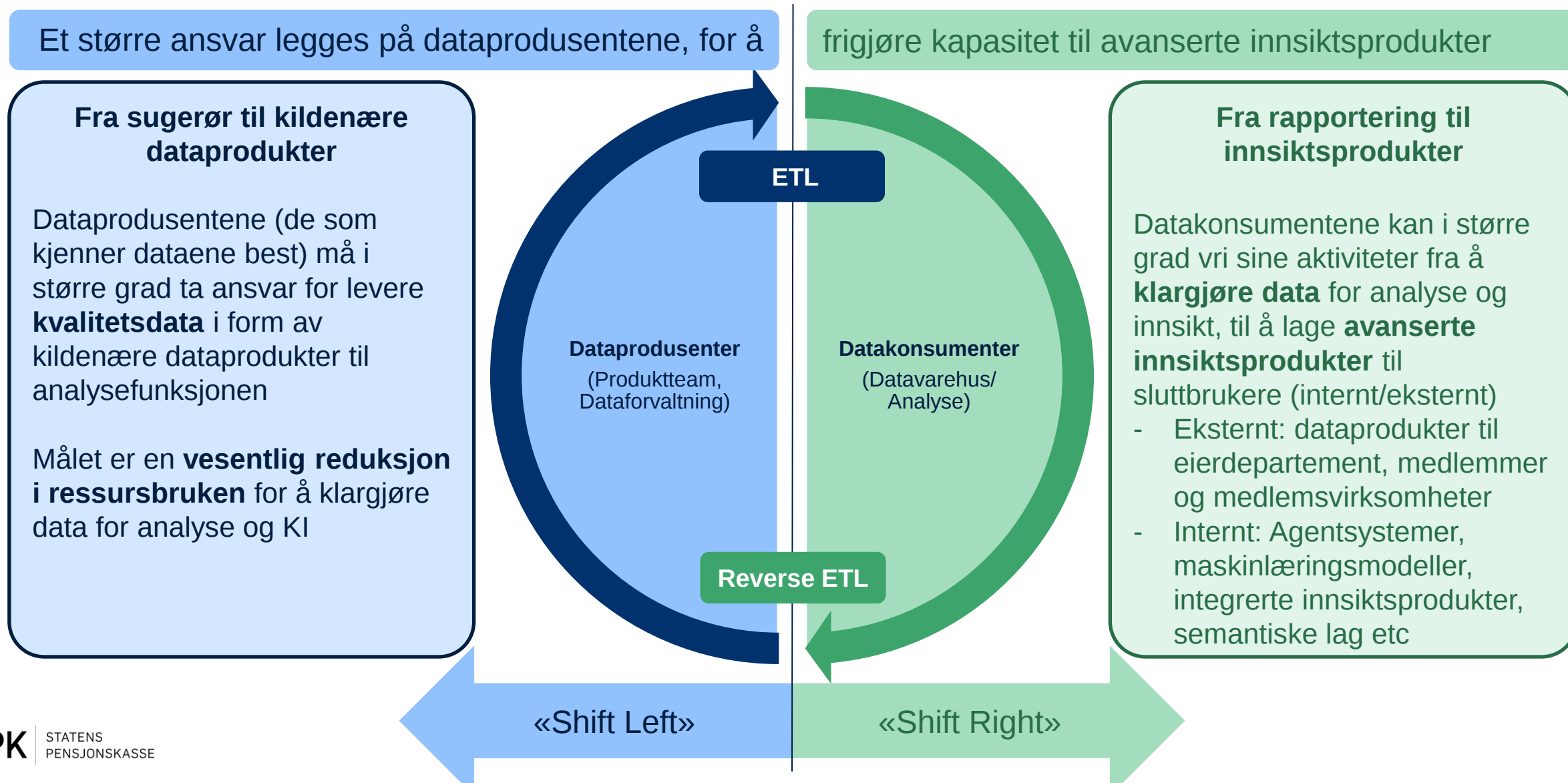
Fra data som biprodukt til data som produkt

- Data har produsenter og konsumenter
- Datasett bygges og forvaltes som produkter – med kundene i sentrum
- Produktene har en bruksanvisning og tilgjengeliggjøres på en felles plattform

Dette er en stor kulturell utfordring!

Analyse i stor skala

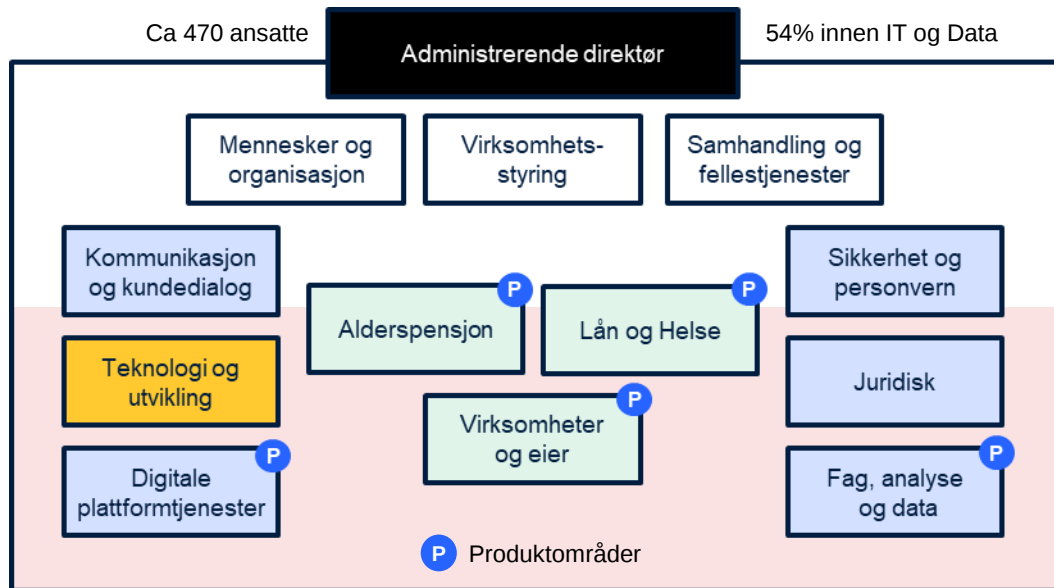
Redefinerer forholdet mellom operasjonelle og analytiske data

Organisering og ansvar

SPK 2.0 – gjeldende fra høsten 2023

Organisering rundt tjenesteavdelinger

Tjenesteavdelinger

- Alderspensjon
- Lån og Helse
- Virksomheter og eier

Fellesavdelinger

- Kommunikasjon og kundedialog
- Teknologi og utvikling
- Digitale plattformtjenester
- Sikkerhet og personvern
- Juridisk
- Fag, analyse og data

Støtteavdelinger

- Mennesker og organisasjon
- Virksomhetsstyring
- Samhandling og fellestjenester

Strategiske nettverk

Tre strategiske nettverk med hver sin dedikerte leder, som skal bidra til helhetlig utvikling og realisering av strategiske ambisjoner, hhv:

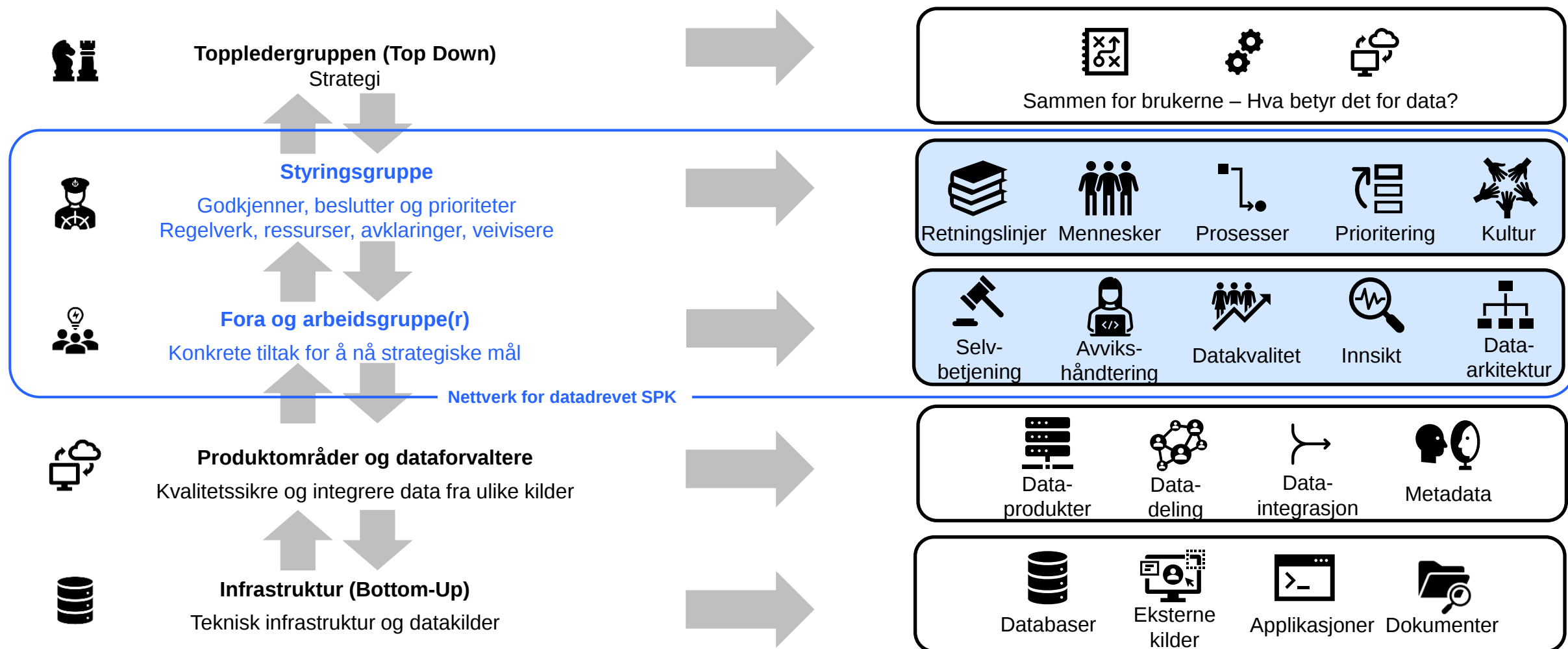
- Forretningsutvikling: Økt samarbeid i pensjonsøkosystemet
- Digitalisering: Fra monolitt til mikrotjenester, fra on-prem til sky
- Datadrevet SPK:

Nettverk for datadrevet SPK tar ansvar for:

- styringsmodell for data,
- operasjonsmodell for data,
- orden i eget hus, herunder felles datakatalog
- datakvalitet,
- analyse i stor skala, og
- utvikling av KI

Sikre strategisk fokus i hele virksomheten

Nettverket skal styrke linken mellom det strategiske og det taktiske dag-til-dag nivået

Informasjonsforvaltning i SPK – Hensikt og mål

Dette er en start – men det er ikke sluttdestinasjonen

*Hensikt: 1) sørge for at **informasjon forvaltes som en strategisk ressurs** for å støtte effektiv tjenesteproduksjon og utvikling av nye digitale tjenester, og 2) bidra til **raskere og bedre beslutninger** ved å sikre høy datakvalitet og en moderne, helhetlig data- og informasjonsarkitektur.*

Sikre kjent og pålitelig datakvalitet

Definere og følge opp datakvalitetsindikatorer for kritiske datasett.

Identifisere og redusere datakvalitetsutfordringer i sentrale prosesser.

Etablere en helhetlig styringsstruktur

Klargjøre roller og ansvar for dataeiere, dataforvaltere og produsenter.

Styrke etterlevelse av lover, regler og interne retningslinjer for databehandling.

Fremme datadeling og gjenbruk

Sikre at relevante data er tilgjengelig på tvers av forretningsområder.

Stimulere til bruk av standardiserte grensesnitt og moderne dataplattformer.

Understøtte innovasjon og utvikling

Tilrettelegge for bruk av KI, maskinlæring og avansert analyse i tjenesteutvikling.

Tilrettelegge for integrasjon av innsiktsprodukter i fagsystemer og tjenesteproduksjon.

Forberede SPK på en skybasert datafremtid

Bidra til utvikling av en fremtidsrettet teknisk arkitektur.

Sikre at informasjonsforvaltning og styring skalerer med teknologisk utvikling.

Beste praksis for datastyring i 2025

When data governance is an afterthought, it's too late, too slow, and way too expensive

Datastyring har utviklet seg fra en regelstyrt kontrollfunksjon til en tilnærming som understøtter innovasjon og verdiskaping. Beste praksis beveger seg mot en modell der datastyring er «bakt inn» i utviklingsaktivitetene.

Kontroll og etterlevelse

Tradisjonell, regelbasert styring
Sentralisert kontroll i styringsfora og arbeidsgrupper
Fokus på risikoreduksjon og regulatoriske krav
Erfaring: Ofte ineffektivt på grunn av manglende ressurser og uklare prioriteringer

SPK er fortsatt her

Rammestyring og støtte

Etablering av dedikert datastyringsfunksjon (Center of Excellence)
Standarder, prosesser og verktøy som rammeverk
Kombinerer top-down styring med mer støtte til utvikling
Erfaring: Effektivt for risikostyring, men kan være en flaskehals for innovasjon

Verdirevet og adaptiv

Desentralisert datastyring gjennom selvbetjeningsløsninger
Policy-as-code og automatisert styring
«Føderert» modell: Lokalt selvstyre med sentrale retningslinjer
Fokus på forretningsverdi fremfor rigid etterlevelse
Erfaring: Gir større fleksibilitet, men krever modenhet

Forretningsverdien av orden i eget hus

Orden i eget hus i form av en datakatalog er et konkret bidrag til å realisere SPKs strategiske ambisjoner

FORRESTER®

Bedre fart og flyt i digital produktutvikling

- Virksomheter som bruker datakataloger rapporterer 20–50 % raskere utviklingsprosesser i tverrfaglige team, pga redusert avhengighet av nøkkelpersoner, økt informasjonstilgjengelighet, bedre samarbeid og redusert risiko.

McKinsey
& Company

Økt evne til å levere innsikt og analyseprodukter

- Dataanalytikere og kunnskapsarbeidere bruker opptil 30-40% av arbeidstiden på å lete etter data og forstå data. En datakatalog kan redusere denne tiden med 20-50%.

FORRESTER®

Redusert ressursinnsats til etterlevelse og compliance

- Organisasjoner med gode metadatahåndteringsverktøy rapporterer 30–70 % lavere kostnader knyttet til revisjoner og oppfølging av regelverk (f.eks. GDPR).

Gartner®

Bedre og raskere innsikt og beslutninger med basis i data

- Datadrevne organisasjoner rapporterer ofte 20–30 % raskere tid til innsikt når relevante data og kontekst er lett tilgjengelig.
- I tillegg rapporteres det om betydelig enklere muligheter for samarbeid på tvers.

Basert på rapporterte erfaringstall fra sammenlignbare virksomheter, kan en datakatalog samlet sett gi:

- 10–30 % reduksjon i driftskostnader knyttet til datarelaterte aktiviteter.
- Betydelige tidsbesparelser, spesielt for utviklere, arkitekter, analytikere og dataforvaltere.
- Økt verdi gjennom raskere prosesser, forbedret beslutningstaking og styrket tillit til data.

For SPK, med et stort volum ansatte i kategoriene ovenfor, kan dette bety en verdiøkning på **25-75 millioner kroner årlig** i form av frigjorte ressurser, færre feil og bedre utnyttelse av data.

SPK Datakatalog

- Plassering av ansvar – Dataeiere og dataforvaltere
- Gruppering av data i domener og produkter
- Dokumentasjon av den fysiske datamodellen
- Sentrale begreper i datamodellen
- Klassifisering av data (personvern, sikkerhet etc)
- Datastamtavle (lineage)
- En plattform vi tenker å bygge andre kapabiliteter på toppen av

The screenshot displays the SPK Datakatalog interface. On the left is a dark sidebar with navigation options: Home, Steward Hub, EXPLORE (Knowledge Base, Data Governance, Catalog, Data Lineage, Data Sources, Report Catalog, Glossaries, Reference Data, Master Data, Critical Data, Badges), Dashboards, and MANAGE (Settings). The main content area is titled 'SPK Begrepskatalog' and includes a search bar, a list of glossary items (BEGREPER, FORRETNINGSPROSESSER, FORRETNINGSREGLER, KPIer, RETNINGSLINJER OG PROSEDYRER), and a detailed view for 'SPK Begrepskatalog'. This view shows a description: 'SPK begrepskatalog er under oppbygging, og vil inneholde definisjoner og beskrivelser av de viktigste elementene i SPKs datamodell, koblinger til SPKs forretningsprosesser, regelverk og KPIer, samt dokumentasjon av forretningsregler.' Below the description is a 'Relationships Diagram' showing a complex network of blue nodes connected by lines. An 'Add entry' button is located at the bottom right of the interface.

Oppsummering

1

Orden i eget hus har egen forretningsverdi

Orden i eget hus er først og fremst en investering

Orden i eget hus betyr høyere produktivitet, reduserte kostnader og bedre evne til å levere gode tjenester

2

Kulturutfordringene er større enn de tekniske

Ingenting hemmer kreativitet og innovasjon mer enn frykt for å feile

Behovet for endringsledelse og læringskultur er undervurdert i digitaliseringsarbeidet

3

Ikke gi opp

Success is not final, failure is not fatal, it is the courage to continue that counts

- Winston Churchill

